

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวและการปฏิบัติของครอบครัวกับลักษณะการเสพยาบ้าของวัยรุ่นที่เข้ารับการบำบัดในแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลธัญญารักษ์ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านครอบครัว การปฏิบัติของครอบครัวและลักษณะการเสพยาบ้าของวัยรุ่น และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว และการปฏิบัติของครอบครัวกับลักษณะการเสพยาบ้าของวัยรุ่นที่เข้ารับการบำบัดในแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลธัญญารักษ์ กลุ่มตัวอย่างคือบิดามารดาของวัยรุ่นทั้งเพศหญิงและเพศชายที่เสพติดยาบ้าที่เข้ารับการบำบัดในโรงพยาบาลธัญญารักษ์ มีอายุระหว่าง 13-21 ปี ในระหว่างวันที่ 25 มิถุนายน 2542 ถึงวันที่ 6 สิงหาคม 2542 จำนวน 358 คน เครื่องมือที่ใช้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจำนวน 3 ชุด โดยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยด้านครอบครัว แบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดา ชุดที่ 2 แบบสอบถามการปฏิบัติของครอบครัว และชุดที่ 3 เป็นแบบวิเคราะห์ลักษณะการเสพยาบ้าของวัยรุ่น ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา นำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดา เท่ากับ .92 และแบบสอบถามการปฏิบัติของครอบครัว เท่ากับ .90 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองได้จำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 365 ชุด ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามได้แบบสอบถามทั้งสิ้น 358 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.17 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package For The Social Science) เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์การันเจอร์ (The Coefficient of Contingency) แล้วทำการทดสอบโดยใช้สถิติไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. **ปัจจัยด้านครอบครัว** พบว่า บิดามารดาของวัยรุ่นที่เสพติดยาบ้ามีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 58.4) รองลงมาคือ อายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 31.3) จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 55.03) รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 25.42) รายได้ของครอบครัวอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 34.6) รองลงมาคือ รายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท (ร้อยละ 17.9) ซึ่งเป็นรายได้พอกินพอใช้มากที่สุด (ร้อยละ 62.3) รองลงมา คือ มีหนี้สิน (ร้อยละ 27.4) ในครอบครัวของวัยรุ่นที่เสพติดยาบ้ามีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน มากที่สุด (ร้อยละ 36.3) รองลงมา คือ 5 คน (ร้อยละ 25.1) ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขยาย (ร้อยละ 94.0 และ 26.0 ตามลำดับ) ส่วนความสัมพันธ์กับวัยรุ่นที่เสพติดยาบ้านั้นเป็นมารดามากกว่าบิดา (ร้อยละ 61.2 และ 38.8 ตามลำดับ) สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.57)

2. **การปฏิบัติของครอบครัว** พบว่า การปฏิบัติของครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย 3.71) ซึ่งการปฏิบัติของครอบครัวด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับยาเสพติด ด้านการตอบสนองความต้องการทางชีวภาพ ด้านการอบรมบทบาทที่เหมาะสมในสังคม ด้านการถ่ายทอดปรัชญาการดำเนินชีวิตและจริยธรรม และด้านการคงไว้ซึ่งการสื่อสารและสัมพันธภาพในครอบครัว อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ส่วนด้านการส่งเสริมความรับผิดชอบแก่ตนเองและครอบครัว ด้านการจัดสรรการเงิน และด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง

3. **ลักษณะการเสพยาบ้าของวัยรุ่น** วัยรุ่นที่เสพติดยาบ้าเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 91.1 และ 8.9 ตามลำดับ) มีอายุในช่วง 16-18 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 54.2) รองลงมา คือ อายุ 19-21 ปี (ร้อยละ 28.2) ส่วนลักษณะการเสพยาบ้านั้น พบว่า วัยรุ่นจะเสพยาบ้าทุกวันมากที่สุด (ร้อยละ 63.4) รองลงมาคือเสพ 3-4 วันในสัปดาห์ (ร้อยละ 22.3) ซึ่งเสพยาบ้าวันละ 1 ครั้ง มากที่สุด (ร้อยละ 39.4) รองลงมาเสพวันละ 2 ครั้ง (ร้อยละ 23.7) และเสพโดยวิธีการสูดควันระเหยมากที่สุด (ร้อยละ 97.8) รองลงมาคือ สูบใส่ปุนหรี (ร้อยละ 1.1) เสียค่าใช้จ่ายในการเสพยาบ้าวันละ 100-200 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 43.6) รองลงมาวันละ 201-499 บาท (ร้อยละ 25.7)

4. **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว และการปฏิบัติของครอบครัวกับลักษณะการเสพยาบ้าของวัยรุ่น**

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว และการปฏิบัติของครอบครัว กับจำนวนวันที่เสพยาบ้าในสัปดาห์ พบว่า การปฏิบัติของครอบครัวโดยรวม ด้านการตอบสนองความต้องการทางชีวภาพ และด้านการคงไว้ซึ่งการสื่อสารและสัมพันธ์ภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับจำนวนวันที่เสพยาบ้าในสัปดาห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดามารดา ลักษณะครอบครัว รายได้ของครอบครัว และสัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดา การปฏิบัติของครอบครัวด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับยาเสพติด ด้านการอบรมอบรบที่เหมาะสมในสังคม ด้านการถ่ายทอดปรัชญาการดำเนินชีวิตและจริยธรรม ด้านการส่งเสริมความรับผิดชอบแก่ตนเองและครอบครัว ด้านการจัดสรรการเงิน และด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนวันที่เสพยาบ้าในสัปดาห์

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว และการปฏิบัติของครอบครัว กับจำนวนครั้งที่เสพยาบ้า/วัน พบว่า การปฏิบัติของครอบครัวด้านการอบรมอบรบที่เหมาะสมในสังคมมีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งที่เสพยาบ้า/วัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดามารดา ลักษณะครอบครัว รายได้ของครอบครัว และสัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดา การปฏิบัติของครอบครัวโดยรวม ด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับยาเสพติด ด้านการตอบสนองความต้องการทางชีวภาพ ด้านการถ่ายทอดปรัชญาการดำเนินชีวิตและจริยธรรม ด้านการคงไว้ซึ่งการสื่อสารและสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ด้านการส่งเสริมความรับผิดชอบแก่ตนเองและครอบครัว ด้านการจัดสรรการเงิน และด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งที่เสพยาบ้า/วัน

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว และการปฏิบัติของครอบครัว กับวิธีการเสพยาบ้า พบว่า ทั้งปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดามารดา ลักษณะครอบครัว รายได้ของครอบครัว และสัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดา การปฏิบัติของครอบครัวโดยรวม ด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับยาเสพติด ด้านการตอบสนองความต้องการทางชีวภาพ ด้านการอบรมอบรบที่เหมาะสมในสังคม ด้านการคงไว้ซึ่งการสื่อสารและสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ด้านการถ่ายทอดปรัชญาการดำเนินชีวิตและจริยธรรม ด้านการส่งเสริมความรับผิดชอบแก่ตนเองและครอบครัว ด้านการจัดสรรการเงิน และด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีการเสพยาบ้า

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว และการปฏิบัติของครอบครัว กับค่าใช้จ่ายในการเสพยาบ้า/วัน พบว่า ทั้งปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของ

บิดามารดา ลักษณะครอบครัว รายได้ของครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา การปฏิบัติของครอบครัวโดยรวม ด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับยาเสพติด ด้านการตอบสนอง ความต้องการทางชีวภาพ ด้านการอบรมบ่มอบทบาทที่เหมาะสมในสังคม ด้านการคงไว้ซึ่งการสื่อสารและสัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการถ่ายทอดปรัชญาการดำเนินชีวิตและจริยธรรม ด้านการส่งเสริมความรับผิดชอบแก่ตนเองและครอบครัว ด้านการจัดสรรการเงิน และด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายในการเสพยาบ้า/วัน

อภิปรายผล

1. ปัจจัยด้านครอบครัว

1.1 ระดับการศึกษาของบิดามารดา จากผลการศึกษาพบว่าวัยรุ่นที่เสพติดยาบ้ามีบิดามารดาจบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด คือ ร้อยละ 55.03 สอดคล้องกับการศึกษาของจิตรา เฝ้าทรัพย์ (2520) กระทรวงศึกษาธิการ (2524) พิศิษฐ์ นีร์ญกิจ (2536) และธราดล เหมพิพัฒน์ (2540) ที่พบว่า บิดามารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา บุตรจะติดยาเสพติดมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากบิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำจะขาดความรู้ ความคิด ไม่สามารถถ่ายทอดค่านิยม ลักษณะนิสัย และการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรได้ อีกทั้งไม่รู้จักรับวิธีการเลี้ยงดูบุตรได้อย่างถูกต้อง ทำให้บุตรเกิดความคับข้องใจ จึงดิ้นรนหาทางออกนอกบ้าน ไปคบเพื่อนที่ไม่ดีและถูกชักชวนให้เสพยาบ้าจนติดยาในที่สุด ส่วนบิดามารดาที่มีการศึกษาสูง บุตรจะติดยาบ้าน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาสูงมักจะอบรมเลี้ยงดูลูกแบบโอบอ้อมน้อมตามมากกว่า การศึกษานั้นจะช่วยให้บุคคลรู้จักคิด ตัดสินใจ รู้จักใช้กระบวนการทางปัญญาอย่างมีเหตุผล และช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึนึกคิดและพฤติกรรม (Good ,1956 อ้างในโกสม เศรษฐราช, 2532) ดังนั้นบิดามารดาที่มีการศึกษาสูงย่อมมีความรู้ ความเข้าใจวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตร ทำให้สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ถูกวิธีมากกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำ

1.2 ลักษณะครอบครัว จากผลการศึกษา พบว่า วัยรุ่นที่เสพติดยาบ้าส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 74 มีสมาชิกในครอบครัว 4 - 5 คน ร้อยละ 61.4 สอดคล้องกับการศึกษาของประพนธ์ ดำรงค์วงศ์และคณะ (2535) ที่พบว่า ผู้ติดยาอื่นส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวเดี่ยว ศิริพร เกษบุรมย์ (2519) พบว่า กลุ่มผู้ติดยาเสพติดมาจากครอบครัวที่มีสมาชิก 4 - 8 คน และธนวรรณ อาษารัฐ (2538) พบว่า ผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่มีสมาชิก 1 - 5 คน ซึ่งเป็นครอบครัวขนาดปานกลาง การที่วัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยวและเสพติดยาบ้าเป็นจำนวน

มาก ทั้งนี้เนื่องจากแต่เดิมนั้นครอบครัวไทยมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตายาย และลูกหลาน อยู่กันอย่างอบอุ่น พี่พาคอาศัยกัน แต่ในปัจจุบัน ประเทศไทยเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมกึ่งอุตสาหกรรม มีการแข่งขันกันสูง เศรษฐกิจดีขึ้นแต่ไม่สามารถกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ทำให้ครอบครัวมีขนาดเล็กลง แยกเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ซึ่งบุคคลในครอบครัวอาจมีเพียงพ่อ แม่ ลูก ทำให้ความอบอุ่นจากเครือญาติลดลง ประกอบกับการที่พ่อแม่ต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านทั้งคู่ เมื่อเกิดปัญหาบุตร จึงขาดที่ปรึกษา อีกทั้งมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากตั้งแต่ 4-5 คนขึ้นไป ทำให้ไม่สามารถดูแลอบรม หรือให้คำปรึกษาแนะนำไม่ทั่วถึง จึงอาจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหานี้ในทางที่ผิด โดยการใช้จ่าย บำเพ็ญผ่อนคลายความเครียด (อรรณพ วิสุทธิมรรค, 2541)

1.3 รายได้ของครอบครัว จากผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่เสพติดยาบ้าส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้พอกินพอใช้ รองลงมา คือ รายได้ไม่เพียงพอ มีหนี้สิน สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตรา เฝ้าทรัพย์ (2520) สนิท สมัครการและคณะ (2530) และพิศิษฐ์ หิรัญกิจ (2536) ที่พบว่า ผู้ติดยาเสพติดมาจากครอบครัวที่มีรายได้ปานกลางและต่ำมากที่สุด แต่จากการศึกษาวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ (2524) กลับพบว่า เด็กที่ติดยาเสพติดมาจากครอบครัวที่มีรายได้สูง เนื่องจากพ่อแม่ให้เงินใช้จ่ายมาก ทำให้เด็กมีเงินมากพอที่จะซื้อหายาเสพติดได้ และการศึกษาของ Nakano, K. (1992) พบว่า ผู้ติดยาเสพติดมาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ การที่วัยรุ่นที่เสพติดยาบ้ามาจากครอบครัวที่มีรายได้พอกินพอใช้ และครอบครัวที่มีรายได้ที่มีหนี้สินเป็นจำนวนมากนั้น เนื่องจากในครอบครัวที่มีรายได้พอกินพอใช้และมีหนี้สินทั้งบิดาและมารดาต้องออกไปประกอบอาชีพเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัว การที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านทั้งคู่ ทำให้ไม่มีโอกาสพบปะพูดคุย ใกล้ชิดสนิทสนม และอบรมสั่งสอนบุตร เด็กจะรู้สึกเหงา ขาดความอบอุ่นทางใจ จึงต้องแสวงหาความอบอุ่นนอกบ้าน (สุพล บุญทรง, 2523) ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้เด็กหันไปคบเพื่อนที่ไม่ดี ชักชวนให้ทดลองเสพยาบ้าจนกระทั่งทำให้ติดยาได้

1.4 สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา จากการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาของวัยรุ่นที่เสพติดยาบ้าอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.57) (ตารางที่ 3) สอดคล้องกับการศึกษาของผจงจิต อินทสุวรรณ และคณะ (2539) พบว่า สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาของผู้ติดยาเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง (ทะเลาะกันบ้างเป็นบางครั้ง) กองสารวัตรนักเรียน (2536) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดในนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดจำนวน 1102 คน พบว่า สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาของนักเรียนส่วนมากดี แต่บางครั้งมี

ทะเลาะเบาะแว้งกันบ้าง ร้อยละ 49.59 รักใคร่ปรองดองกันดีมาก ร้อยละ 44.59 และการศึกษาของ ธนวรรณ อาสารัฐ (2538) พบว่า ผู้ติดยาเสพติดที่รู้ว่าบิดามารดามีสัมพันธภาพที่ดี อยู่ด้วยกันอย่างราบรื่น แต่จากงานวิจัยของวารุณี ภูริสินสิทธิ์ (2531) กลับพบตรงข้ามโดยพบว่า บิดามารดาของกลุ่มผู้ติดยาเสพติดมีสัมพันธภาพต่อกันน้อยกว่าบิดามารดาของกลุ่มผู้ไม่ติดยาเสพติด ซึ่งผลการศึกษาที่ได้นี้สอดคล้องกับการศึกษาของโสภา ชูพิชัยกุล ชปิลมันน์ (2533) และสุธีรา วิสารทพงษ์ (2531) ที่พบว่า เด็กและเยาวชนที่ติดสารระเหย ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีบิดามารดาทะเลาะวิวาทกัน ทำให้ผู้ติดยาเสพติดมีความเครียดจึงหันไปใช้ยาเสพติดเพื่อลดความเครียด

การที่บิดามารดามีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ย่อมจะเลี้ยงดูบุตรด้วยความรักความอบอุ่น เมื่อครอบครัวให้ความรัก ความอบอุ่นแก่บุตรดีแล้ว เด็กจึงไม่น่าที่จะเสพยาเสพติด จากผลการศึกษาที่พบว่าแม้เด็กจะมาจากครอบครัวที่บิดามารดามีสัมพันธภาพต่อกันในระดับปานกลางถึงดีแต่ยังเสพยาบ้า นั้น อาจเป็นเพราะระดับการศึกษาของบิดามารดาน้อยหรือมีระดับการศึกษาต่ำ จึงส่งผลให้การอบรมสั่งสอนและการเลี้ยงดูที่ให้แก่เด็กนั้นไม่ถูกต้อง การเลี้ยงดูบุตรแบบปกป้องมากเกินไป หรือแบบปล่อยปละละเลย จะทำให้เด็กไปเสพยาเสพติดได้ (Kuafman and Kuafman , 1979 , Steffen hagen , 1980 , Stanton , 1980 cite in Kooyman , 1992) จากการศึกษาของลาดทองใบ ภูอภิรมย์ (2530) พบว่า ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก และแบบรักสนับสนุนมาก จะทำให้เด็กมีภูมิคุ้มกันต้านยาเสพติด ไม่ว่าจะเด็กจะอยู่ในครอบครัวที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำ หรือครอบครัวขนาดเล็กและขนาดใหญ่

2. การปฏิบัติของครอบครัวต่อวัยรุ่นที่เสพติดยาบ้า จากผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติของครอบครัวอยู่ในระดับเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71) (ตารางที่ 5) แต่บุตรวัยรุ่นกลับเสพติดยาบ้า ทั้งนี้อาจเนื่องจากการว่าในการศึกษานี้ศึกษาจากกลุ่มบิดามารดา ซึ่งบิดามารดาที่ยอมจะประเมินตนเองว่าได้ปฏิบัติต่อบุตรในสิ่งที่คิดว่าดีที่สุดและถูกต้องที่สุด แต่ในความเป็นจริงการปฏิบัติที่ให้แก่บุตรนั้นอาจจะไม่ตรงกับความต้องการของบุตร จึงทำให้เกิดเป็นความขัดแย้งกันขึ้น ดังที่ฉวีวรรณ สุขพันธ์โพธาราม (2527) ได้กล่าวว่า ปัญหาต่างๆที่เป็นความขัดแย้งของวัยรุ่น มักเกิดจากความคาดคะเนผิดของผู้ใหญ่ หรือเกิดจากการเอาใจตนของผู้ใหญ่เป็นเครื่องกำหนด เมื่อพิจารณาการปฏิบัติของครอบครัวเป็นรายข้อ พบว่า บิดามารดาได้ปฏิบัติต่อบุตรที่อาจนำไปเป็นสาเหตุให้บุตรเสพยาบ้าได้ดังนี้

ขอให้บุตรมีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ให้เงินบุตรเพิ่มเติมจากที่ให้ตามปกติอยู่เสมอ สนับสนุนให้บุตรหารายได้ด้วยตนเอง และให้เงินบุตรใช้จ่ายตามสบาย โดยไม่

ควบคุมการใช้จ่าย อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง (ตารางที่ 12) อธิบายได้ว่า การที่บิดามารดาไม่สนับสนุนให้บุตรหารายได้ด้วยตนเอง และไม่ปล่อยให้บุตรมีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ทำให้บุตรไม่รู้จักคุณค่าของเงิน เมื่อต้องการใช้จ่ายจะขอเงินจากบิดามารดา ซึ่งเด็กวัยรุ่นนี้มีความต้องการให้ตนเป็นที่สนใจ ต่อกใจของผู้อื่น และต้องการการยอมรับจากสังคม เด็กจะมีการรวมกลุ่มกับเพื่อน เลียนแบบการกระทำ เด็กวัยรุ่นมีค่านิยมการแต่งกายตามแฟชั่น ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย แต่บิดามารดามีรายได้พอกินพอใช้ จะให้เงินบุตรใช้จ่ายตามความจำเป็น ไม่สามารถให้เงินเพิ่มเติมจากที่ให้ตามปกติ และจะควบคุมการใช้จ่ายของบุตร ทำให้บุตรมีปมด้อย ไม่อาจแต่งกายแข่งขันตามเพื่อนได้ เขาจะรู้สึกที่ไม่ได้รับความสนใจจากกลุ่ม เด็กจะรู้สึกอ้างว้างว่าเหว่ และรู้สึกเหมือนถูกทอดทิ้ง (นวลศิริ เปาโรหิตย์, จันทมาศ ชื่นบุญ และอรทัย (ศรีหงษ์) ชื่นมนุษย์, 2515) เด็กจึงหาทางออกเพื่อชดเชยความผิดหวังจากอุปสรรคต่างๆ โดยการเสพยาบ้าเพื่อทำลายตัวเอง หรือคิดว่าจะเป็นทางออกที่ให้ตนเองดับทุกข์ลงได้ (สุชา จันทรโธม, 2533)

อีกทั้งรายข้อสนับสนุนให้บุตรทำงานอดิเรก เล่นกีฬา หรือเล่นดนตรียามว่าง ไม้ให้บุตรอยู่บ้านเฉยๆ โดยมอบหมายงานในบ้านให้บุตรรับผิดชอบ และมอบหมายให้บุตรมีหน้าที่รับผิดชอบงานในบ้านตามความถนัดและสนใจ อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง (ตารางที่ 11) ทำให้บุตรมีเวลาว่างมากและใช้เวลาว่างไปในทางที่ไม่มีประโยชน์ มั่วสุมกับเพื่อนและอาจชักชวนกันไปเสพยาบ้าได้ ดังผลการศึกษาของสมจิตต์ ภาคิกร (2527) ที่พบว่า การมั่วสุมกับเพื่อนเป็นสาเหตุให้นักเรียนเสพยาเสพติด

นอกจากนี้รายข้อที่ว่าบิดามารดาแสดงความรักต่อบุตร ไม่ว่าจะด้วยการหยอกล้อ สัมผัส หรือโอบกอด ตามความเหมาะสม มีเวลาพูดคุยหรือทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับบุตร ไม่ดูตำรา กล่าวหรือลงโทษอย่างรุนแรงเมื่อบุตรกระทำผิด และไม่เปรียบเทียบพฤติกรรมของบุตรกับบุตรเพื่อนบ้านหรือในระหว่างญาติพี่น้อง (ตารางที่ 10) และการกล่าวยกย่อง ชมเชย หรือให้รางวัลเมื่อบุตรแสดงความสามารถหรือประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี (ตารางที่ 9) อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตรลดน้อยลง บุตรเกิดความเบื่อหน่ายบ้าน ไม่อยากอยู่บ้าน และเกิดความเครียด จากผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่เสพติดยาบ้ามีอายุ 16-18 ปี ซึ่งเป็นเด็กวัยรุ่นตอนกลาง โดยธรรมชาติของวัยรุ่นในวัยนี้เพื่อนจะมีอิทธิพลมาก เด็กจะเห็นความสำคัญของเพื่อนมากกว่าบิดามารดา ศรีเรือน แก้วกังวาล (2538) กล่าวว่า ในระยะวัยรุ่นนั้นสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมวัยจะมีความเข้มสูงสุด โดยเฉพาะในวัยรุ่นตอนกลาง เมื่อเกิดความเบื่อหน่ายบ้านเด็กจะหันไปหาเพื่อนมากยิ่งขึ้น และในการรวมกลุ่มเพื่อนของเด็กนั้นจะต้องมีความคิดหรือปัญหาอย่างเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529) เด็กจะรู้สึกว่ามี

คนเข้าใจ มีคนร่วมทุกข์ร่วมสุขกับเขา ซึ่งเด็กอาจจะชักชวนกันไปเสพยาบ้าเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเหล่านั้น

3. ลักษณะการเสพยาบ้าของวัยรุ่น

จากผลการศึกษา พบว่า วัยรุ่นชาย เสพติดยาบ้ามากกว่าวัยรุ่นหญิงในสัดส่วนที่ค่อนข้างมาก กล่าวคือ วัยรุ่นชายติดยาบ้า ร้อยละ 91.1 ส่วนวัยรุ่นหญิงติดยาบ้า เพียงร้อยละ 8.9 (ตารางที่ 14) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่พบได้ทั่วโลก ทั้งนี้เพราะผู้หญิงค่อนข้างจะยอมรับกับบรรทัดฐานทางกฎหมายมากกว่าผู้ชาย นอกจากนี้วัยรุ่นเพศชาย มักจะถูกควบคุมจากบิดามารดาน้อยกว่าวัยรุ่นเพศหญิง ผู้ชายจึงมีโอกาสดอกไปเที่ยวนอกบ้านและพบกับสิ่งต่างๆที่อาจนำไปสู่การกระทำผิดได้มากกว่า ในขณะที่ผู้หญิงส่วนใหญ่จะต้องอยู่ในบ้าน จึงมีโอกาสกระทำผิดน้อยกว่า (Tusk, 1969 , Cullen et. al., 1979 อ้างในวารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2531) ส่วนอายุของวัยรุ่นที่เสพติดยาบ้า พบว่า อยู่ระหว่าง 16-18 ปี สอดคล้องกับรายงานสถิติผู้เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลรัฐญารักษ์ (2541) และงานวิจัยของจิตรา ฝ้าทรัพย์ (2520) พบว่า ช่วงอายุที่ติดยาเสพติดยามากที่สุด คือ อายุ 15-19 ปี ซึ่งจัดอยู่ในระยะวัยรุ่นตอนกลาง ระยะนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายมาก และเป็นผลให้จิตใจมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย (สุชา จันทรเฒ, 2529) อีริคสัน กล่าวไว้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อที่จะละทิ้งภาพของตนเองที่เป็นเด็ก เพื่อเข้าถึงภาพของตนเองอย่างเป็นผู้ใหญ่ จึงทำให้พยายามเลียนแบบการกระทำของผู้ใหญ่ และวัยรุ่นเป็นวัยที่แสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง สภาพจิตใจเป็นสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งในการแสวงหาเอกลักษณ์แห่งตนเอง ถ้าวัยรุ่นไม่รู้จักสมรรถภาพและคุณลักษณะส่วนตัวดีพอ ไม่สามารถประสานเอกลักษณ์ของตนกับโครงสร้างของสังคม ก็จะกลายเป็นวัยรุ่นที่สับสนในตนเอง จนอาจจะกลายเป็นคนขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม เป็นอันธพาลและติดยาเสพติดยา (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2538) ดังนั้นจึงพบว่าวัยรุ่นที่มีอายุ 16-18 ปี เป็นกลุ่มที่เสพติดยาบ้ามากกว่าวัยอื่นๆ

ลักษณะการเสพยาบ้าของวัยรุ่น ในเรื่องจำนวนวันที่เสพยาบ้าในสัปดาห์ พบว่า ส่วนใหญ่วัยรุ่นจะเสพยาบ้าทุกวัน (ร้อยละ 63.4) (ตารางที่ 15) ทั้งนี้เนื่องจากว่า วัยรุ่นนั้นได้เสพยาบ้าจนอยู่ในภาวะที่ติดยาบ้าแล้ว ซึ่งจากค่านิยมขององค์การอนามัยโลกที่ให้ความหมายของยาเสพติดยาไว้ว่า เป็นสารหรือยาที่รับเข้าสู่ร่างกายจะโดยการรับประทาน ฉีด สูด หรือดม ติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วทำให้มีผลต่อร่างกายและจิตใจ โดยมีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะต้องเสพยาหรือสารนั้นต่อไปอีก ต้องเพิ่มปริมาณยาหรือสารนั้นมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อหยุดยาหรือสารนั้น จะเกิดอาการของการถอนหรือเลิกยา (Withdrawal Symptom) ยาบ้าจัดเป็นยาเสพติดยาให้โทษ

ประเภทที่ 1 มีฤทธิ์ทำให้เกิดการเสพติดได้ เมื่อวัยรุ่นได้เสพยาบ้าไประยะหนึ่งจนเกิดการติดยาบ้าแล้ว เมื่อร่างกายขาดยาบ้าหรือไม่ได้เสพยาบ้าจะทำให้เกิดอาการขาดยาขึ้น ซึ่งร่างกายไม่สามารถทนต่ออาการนั้นได้จึงต้องพยายามเสาะแสวงหายาบ้ามาเสพทุกวัน

ส่วนจำนวนครั้งที่เสพยาบ้า/วัน พบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่จะเสพยาบ้าวันละ 1-2 ครั้ง (ร้อยละ 63.1) (ตารางที่ 15) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจิตรลดา ยัมจำริญ (2539) พบว่า ผู้เสพติดยาบ้าจะเสพยาบ้าวันละ 2 ครั้ง ทั้งนี้เพราะยาบานั้นจะออกฤทธิ์ได้นานประมาณ 5 ชั่วโมงฤทธิ์ของยาบ้าเมื่อเสพเข้าไปแล้วจะทำให้ร่างกายมีการเคลื่อนไหวมาก พุดมาก นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร รู้สึกตึงเครียด วิตกกังวล หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง ทำให้ร่างกายเกิดความตึงเครียด ไม่ได้พักผ่อนเป็นเวลา 5 - 10 ชั่วโมง เมื่อหมดฤทธิ์ยาในร่างกายจะอ่อนเพลียมาก ผู้เสพติดยาบ้าจึงต้องการพักผ่อน เพื่อปรับความสมดุลในร่างกาย

วิธีการเสพยาบ้า พบว่า ส่วนใหญ่วัยรุ่นจะเสพยาบ้าโดยการสูดควันระเหย (ร้อยละ 97.8) (ตารางที่ 15) สอดคล้องกับการศึกษาของธนพัฒน์ หาพิพัฒน์ (2539) และนันทา ชัยพิชิตพันธ์ (2541) ที่พบว่า ผู้ติดยาบ้ามักจะเสพยาบ้าด้วยวิธีการสูดดม เพราะว่าวัยรุ่นจะนิยมเสพยาบ้าด้วยเหตุผลเพื่อความบันเทิงและสนุกสนาน การเสพยาบ้าด้วยวิธีนี้จะทำให้ยาบ้าออกฤทธิ์ต่อสมองภายใน 8 วินาที ซึ่งเร็วกว่าวิธีการกิน กว่ายาจะผ่านกระเพาะอาหาร ดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือดแล้วไปออกฤทธิ์ที่สมองจะใช้เวลาถึง 20-30 นาที และยาบางส่วนจะถูกทำลายที่กระเพาะอาหารและตับ ทำให้ความรุนแรงของยาลดลง (สุชาติ เลาบรพิตร, 2542) เด็กวัยรุ่นจึงนิยมเสพยาบ้าด้วยวิธีนี้กันมาก

ค่าใช้จ่ายในการเสพยาบ้า/วัน พบว่า วัยรุ่นที่เสพติดยาบ้าจะเสียค่าใช้จ่ายในการเสพยาบ้า วันละ 100-200 บาท (ร้อยละ 43.6) (ตารางที่ 15) จากรายงานสถานการณ์ยาบ้าในโครงการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง อนาคตของชาติฤาจะพินาศเพราะยาบ้า รายงานว่าราคายาบ้าในท้องตลาดตกเม็ดละ 70-120 บาท ซึ่งทางภาคใต้ ราคาจะต่ำกว่าที่อื่น คือราคาเม็ดละไม่เกิน 70 บาท ส่วนภาคกลางเม็ดละ 100 บาท ผู้ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลธัญญารักษ์ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง และวัยรุ่นที่เสพติดยาบ้าจะเสพยาบ้าวันละ 1-2 เม็ด ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการเสพยาบ้าจึงตกวันละ 100- 200 บาท

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติของครอบครัวกับลักษณะการเสพยาบ้าของวัยรุ่น

4.1 จากผลการศึกษา พบว่า การปฏิบัติของครอบครัวโดยรวมมีความสัมพันธ์กับจำนวนวันที่เสพยาบ้าในสัปดาห์ ถึงแม้จะพบว่า การปฏิบัติของครอบครัวจะอยู่ในระดับเหมาะสม

มาก (ค่าเฉลี่ย 3.71) (ตารางที่ 5) ก็ตาม แต่บุตรวัยรุ่นกลับเสพยาบ้า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวัชรบุล วิเชียรศรี (2539) พบว่า นักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารระเหย ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่มาโดยตลอดและได้รับความอบอุ่นพอควร เมื่อพิจารณาถึงการปฏิบัติของครอบครัวรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมความรับผิดชอบแก่ตนเองและครอบครัว ด้านการจัดสรรการเงิน และด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา (ตารางที่ 11-13) บิดามารดาปฏิบัติอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง ซึ่งอาจมีผลต่อการเสพติดยาบ้าของบุตรวัยรุ่น ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า

ด้านการส่งเสริมความรับผิดชอบแก่ตนเองและครอบครัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 (ตารางที่ 11) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า บิดามารดาสนับสนุนให้บุตรทำงานอดิเรก เล่นกีฬา หรือเล่นดนตรียามว่าง ไม่ให้บุตรอยู่บ้านเฉยๆ และมอบหมายให้บุตรมีหน้าที่รับผิดชอบงานในบ้านตามความถนัดและสนใจ อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง ทำให้บุตรมีเวลาว่างมากและใช้เวลาว่างไปในทางที่ไม่มีประโยชน์ ดังผลการศึกษาของภาวิณี อยู่ประเสริฐ (2540) พบว่า การใช้เวลาว่างมีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของนักเรียน โดยนักเรียนที่ใช้สารเสพติดส่วนใหญ่เป็นเด็กที่ใช้เวลาว่างไม่มีประโยชน์ เช่น จับกลุ่มคุยกับเพื่อน เดินเล่นตามศูนย์การค้า และอยู่ตามแหล่งบันเทิง ซึ่งเป็นแหล่งที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดและเป็นแหล่งที่รวมของวัยรุ่นหลายๆกลุ่ม เมื่อมีการรวมกลุ่มกันขึ้นอาจมีการชักชวนกันให้ยาเสพติด

ด้านการจัดสรรการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 (ตารางที่ 12) บิดามารดาที่มีบุตรวัยรุ่น ควรสอนให้บุตรรู้จักใช้จ่ายเงิน เปิดโอกาสให้รู้จักหางานทำ เพื่อให้บุตรเห็นคุณค่าของเงิน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2538) และควรให้เขามีส่วนรับรู้การใช้จ่ายเงินในครอบครัว เพื่อให้เขารู้สึกว่าได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว (สุชา จันทรเฒ, 2529) แต่จากผลการศึกษาพบว่า บิดามารดาให้บุตรมีส่วนรับรู้เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว และสนับสนุนให้บุตรหารายได้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง บุตรจึงไม่รู้จักคุณค่าของเงิน คิดอยากได้สิ่งใดจะขอเงินจากบิดามารดา แต่ส่วนใหญ่บิดามารดาของวัยรุ่นที่เสพติดยาบ้ามีรายได้พอกินพอใช้ และมีหนี้สิน ไม่สามารถให้เงินบุตรใช้จ่ายได้ตามความต้องการ ทำให้บุตรรู้สึกผิดหวังและนำมาซึ่งความเศร้าโศกเสียใจ จึงหาทางออกโดยการหนีไปสู่โลกของการติดยาเสพติด เพื่อให้ลืมความผิดหวัง (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2538)

ด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.17 (ตารางที่ 13) สอดคล้องกับการศึกษาของปราณี แสคง (2538) พบว่า คะแนนการปฏิบัติพัฒนกิจของบิดามารดาในระยะครอบครัวมีบุตรวัยรุ่นด้านการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเพศศึกษามีคะแนนต่ำสุด การที่บิดามารดาไม่สอนบุตรเรื่องเพศศึกษาเพราะว่าในสังคมไทยจะมีค่า

นิยมในเรื่องเพศว่าเป็นสิ่งที่น่าอัศจรรย์ ไม่สมควรพูดเรื่องเพศอย่างเปิดเผย โดยเฉพาะมารดาจะไม่สอนเรื่องเพศกับบุตรชาย ปล่อยให้เป็นที่ของบิดา บางครั้งบิดาไม่สอนโดยคิดว่าถึงเวลาบุตรจะรู้ไปเอง เด็กวัยรุ่นนั้นร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงมาก โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเพศ เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น เมื่อไม่สามารถปรึกษากับบิดามารดาได้ เด็กจึงเรียนรู้จากเพื่อนและจากสื่อต่างๆ ทำให้เชื่อและมีความนิยมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ดังผลการศึกษาของจิริพันธ์ ไตรทิพย์จรัส (2542) พบว่า นักเรียนใช้ยาบ้าเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ได้อย่างสนุกสนานและยาวนาน เช่นเดียวกับการศึกษาของธราดล เหมพิพัฒน์ (2540) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจว่า เมื่อเสพยาเสพติดแล้วทำให้มีความเข้าใจในการมีความสัมพันธ์ทางเพศมาก

นอกจากนี้ด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ก็อาจมีผลต่อการเสพยาบ้าได้ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า บิดามารดาปฏิบัติอยู่ในระดับเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.26 (ตารางที่ 6) โดยบิดามารดาจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด ห้ามไม่ให้บุตรทดลองหรือเข้าไปเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการศึกษาของศรีสมบัติ บุญเมือง (2527) พบว่า เด็กได้รับข้อมูลจากบิดามารดาว่ายาเสพติดมีโทษ แต่ส่วนใหญ่เด็กจะได้รับข้อมูลจากเพื่อนมากกว่าบิดามารดา และข้อมูลที่ได้รับจากเพื่อนคือ ยาเสพติดไม่มีโทษ ทำให้เด็กมีความเชื่อที่ไม่เหมาะสม เช่นเดียวกับผลการศึกษาของนันทา ชัยพิชิตพันธ์ (2541) พบว่า เด็กนักเรียนที่เสพยาบ้าซ้ำมีความเชื่อว่า ยาบ้าเป็นยาเพิ่มพลัง ทำให้มีความอดทนในการทำงานสูง แม้ว่าร่างกายจะอ่อนเพลียก็ตาม ซึ่งเป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง เด็กจึงเกิดความอยากลอง หรือเสพยาบ้าเพื่อช่วยให้ทำงานได้นานขึ้น สามารถอ่านหนังสือหรือเที่ยวกลางคืนได้โดยไม่ง่วง

ซึ่งเมื่อเด็กเสพยาบ้าจนติดแล้วจะต้องพยายามหายาบ้ามาเสพทุกวัน ดังนั้นการปฏิบัติของครอบครัวโดยรวมจึงมีความสัมพันธ์กับจำนวนวันที่เสพยาบ้าในสัปดาห์

4.2 จากผลการศึกษา พบว่า การปฏิบัติของครอบครัวด้านการตอบสนองความต้องการทางชีวภาพมีความสัมพันธ์กับจำนวนวันที่เสพยาบ้าในสัปดาห์ การปฏิบัติของครอบครัวด้านการตอบสนองความต้องการทางชีวภาพเป็นหน้าที่ที่สำคัญอันดับแรกของบิดามารดาที่พึงกระทำต่อบุตร เริ่มตั้งแต่วัยทารกจนกระทั่งวัยรุ่น แม้ว่าบุตรวัยรุ่นโตพอที่จะช่วยเหลือและดูแลตัวเองได้แล้ว บิดามารดาควรที่จะต้องดูแลเอาใจใส่อยู่ เพื่อให้บุตรได้รับสารอาหารอย่างครบถ้วนตามที่ร่างกายต้องการ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ส่งผลให้เด็กมีจิตใจที่สมบูรณ์ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรในระดับเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94) (ตารางที่ 7) แต่การปฏิบัตินั้นเป็นการปฏิบัติตามที่บิดามารดาคิดว่าดีที่สุด โดยมีได้คำนึงถึงความต้องการของบุตร ดังจะเห็นได้

จากรายชื่อบิดามารดาดูแลให้บุตรได้รับประทานอาหารที่ดี มีคุณค่ามากกว่าที่จะซื้อหาของใช้ที่ไม่จำเป็น และจัดหาสิ่งของเครื่องใช้ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายที่มีคุณภาพดี ราคาเหมาะสมให้บุตร อยู่ในระดับเหมาะสมมาก แต่บุตรวัยรุ่นไม่ได้คำนึงถึงว่าตนเองจะต้องได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และคุณค่า หากแต่ต้องการที่จะกระทำการต่างๆ มีสิ่งของต่างๆ ให้เหมือนเพื่อน ยึดค่านิยมวัฒนธรรมตะวันตก เช่น การรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ด แต่งกายด้วยเสื้อผ้าแฟชั่นที่หรูหราทันสมัย แต่บิดามารดาของวัยรุ่นที่เสพติดยาบ้ามีระดับการศึกษาต่ำ จึงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการและธรรมชาติของบุตรวัยรุ่น มองว่าสิ่งที่บุตรกระทำเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นและไม่มีประโยชน์ ประกอบกับมีรายได้พอกินพอใช้และมีหนี้สิน มีบุตร 2-3 คน ไม่สามารถให้เงินบุตรใช้จ่ายได้อย่างพุ่มเฟิย จึงขัดขวางไม่ให้บุตรกระทำหรือซื้อหามาใช้ โดยไม่ชี้แจงเหตุผลให้บุตรเข้าใจ ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น สอดคล้องกับที่ศรีเรือน แก้วกังวาล (2538) กล่าวว่า ครอบครัวที่มีความขาดแคลนทางสิ่งแวดล้อม ทำให้บรรยากาศภายในครอบครัวไม่ราบรื่น เกิดความขัดแย้งในครอบครัวได้ง่าย บุตรจึงอาจประชดด้วยการเสพยาบ้าจนติดยา เมื่อหยุดยาแล้วจะมีอาการขาดยา จึงต้องเสพยาบ้าทุกวัน ดังนั้นการปฏิบัติของครอบครัวด้านการตอบสนองความต้องการทางชีวภาพจึงมีความสัมพันธ์กับจำนวนวันที่เสพยาบ้าในสัปดาห์

4.3 จากผลการศึกษา พบว่า การปฏิบัติของครอบครัวด้านการคงไว้ซึ่งการสื่อสารและสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับจำนวนวันที่เสพยาบ้าในสัปดาห์ ในครอบครัวที่มีบุตรวัยรุ่นนั้นบิดามารดาและบุตรจำเป็นจะต้องมีการสื่อสารกันอย่างเปิดเผย บิดามารดาต้องคอยเอาใจใส่และรับฟังปัญหาของบุตร ยอมรับการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ของบุตร (Duvall, 1971) ถ้าเห็นว่าพฤติกรรมนั้นไม่เหมาะสม บิดามารดาไม่ควรบ่นหรือตำหนิ แต่ควรชี้แจงและอธิบายถึงความไม่เหมาะสมของพฤติกรรมนั้นให้บุตรเข้าใจ การที่บิดามารดาบ่นหรือตำหนิจะทำให้ไม่สามารถสื่อสารกับบุตรวัยรุ่นได้ ทำให้สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตรยิ่งห่างเหินกัน จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ในครอบครัวของผู้ติดยาเสพติดบิดามารดาจะไม่มีอารมณ์หรือให้กำลังใจ แต่กลับมีที่ท่าคอยจับผิดหรือพูดจาเฉพาตำหนิดูว่า. (บรรจง สืบสมาน, 2536) สอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ที่พบว่าบิดามารดามักจะดูว่ากล่าวหรือลงโทษอย่างรุนแรงเมื่อบุตรกระทำผิด อีกทั้งมักจะเปรียบเทียบพฤติกรรมของบุตรกับบุตรเพื่อนบ้านหรือในระหว่างญาติพี่น้อง ส่วนสัมพันธภาพในครอบครัวนั้น พบว่า บิดามารดามีภาระอื่นมากจนไม่มีเวลาพูดคุยหรือทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับบุตร ไม่ค่อยแสดงความรักต่อบุตร ไม่ว่าจะด้วยการหยอกล้อ สัมผัสหรือโอบกอด (ตารางที่ 10) ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่าบิดามารดาส่วนใหญ่มีรายได้พอกินพอใช้ บิดามารดาต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน จึงทำให้ไม่มีเวลาพูดคุยกับบุตร

มากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับผลการศึกษาของวารุณี ภูริสินสิทธิ์ (2531) พบว่า บิดามารดาของกลุ่มผู้ติดยาเสพติดมีเวลาให้กับบุตรน้อยกว่ากลุ่มผู้ไม่ติดยาเสพติด ขณะที่กลุ่มผู้ไม่ติดยาจะคุยกับบุตรในเรื่องที่ไปในทางสร้างสรรค์ แต่กลุ่มผู้ติดยาบิดามารดาจะตำหนิติเตียนว่ากล่าวพฤติกรรมของบุตรในเวลาที่อยู่ด้วยกันเป็นส่วนใหญ่ และมีวิธีการลงโทษโดยใช้วิธีดุด่า ทำให้บุตรเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากอยู่บ้าน จึงหันไปคบหาเพื่อน ถ้าเด็กไปคบเพื่อนที่ติดยาบ้าง อาจถูกชักชวนให้ทดลองเสพยาบ้าง ซึ่งวัยรุ่นนี้มีความอยากรู้ อยากลองสิ่งแปลกใหม่ และชอบทำตามกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เกิดการยอมรับ ทั้งที่รู้ว่าเป็นสิ่งไม่ดี (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2538) ดังผลการศึกษาของธราดล เหมพิพัฒน์ (2540) พบว่า กลุ่มผู้ติดยาเสพติดที่ศึกษาต้องการการยอมรับจากเพื่อนจึงเสพยาเสพติดตามเพื่อน เพราะถ้าไม่ทำตามเพื่อนจะไม่พอใจ และเมื่อเสพยาบ้างไประยะหนึ่งจนกระทั่งติดยาแล้ว ร่างกายจะมีความคงทนต่อยา (Tolerance) จึงต้องเพิ่มทั้งปริมาณและเวลาในการเสพยาบ้างมากขึ้น เพื่อให้ได้ผลตามที่ร่างกายต้องการ ดังนั้นการปฏิบัติของครอบครัวด้านการคงไว้ซึ่งการสื่อสารและสัมพันธ์ภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับจำนวนวันที่เสพยาบ้างในสัปดาห์

4.4 จากผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติของครอบครัวด้านการอบรมทบทบาที่เหมาะสมในสังคมมีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งที่เสพยาบ้าง/วัน จากรายข้อพบว่า บิดามารดาเปิดโอกาสให้บุตรพาเพื่อนมาบ้าน และทำกิจกรรมต่างๆอยู่ในสายตา รู้จักคุ้นเคยกับเพื่อนของบุตร อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง (ตารางที่ 8) อธิบายได้ว่า การที่บิดามารดาไม่ค่อยให้บุตรพาเพื่อนมาทำกิจกรรมต่างๆในบ้าน ทำให้บิดามารดาไม่ค่อยรู้จักสนิทสนมหรือคุ้นเคยกับเพื่อนของบุตร บิดามารดาจะไม่รู้ว่าเพื่อนของบุตรเป็นอย่างไร ติดยาเสพติดหรือไม่ ซึ่งวัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับเพื่อนมากอยากให้เพื่อนยอมรับ จึงมักทำตามเพื่อนเพื่อให้เข้าร่วมกลุ่มได้ ถ้าคบเพื่อนที่ติดยาบ้างก็อาจถูกชักจูงให้เสพยาบ้างได้ ดังมีงานวิจัยมากมายที่พบว่า สาเหตุการติดยาเสพติดอย่างหนึ่งก็คือ การถูกเพื่อนชวนให้เสพยาเสพติด (สุพจน์ เต๋นดวง, 2520, สุพัฒน์ ธีรเวชเจริญชัย, 2523, นพพร พานิชสุข, 2528, นิรมล เปลี้นจรรยา, 2536, วริศรา เพียงสุข, 2540) ซึ่งเมื่อติดยาบ้างแล้ว จะเกิดการดื้อยา ร่างกายมีความคงทนต่อยามากขึ้น (Tolerance) จึงต้องเพิ่มการเสพยามากขึ้นเพื่อให้ได้ผลตามที่ร่างกายต้องการ การปฏิบัติของครอบครัวด้านการอบรมทบทบาที่เหมาะสมในสังคมจึงมีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งที่เสพยาบ้าง/วัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. บิดามารดาควรเปิดโอกาสให้บุตรพาเพื่อนมาบ้านได้ตามอัธยาศัย และให้การต้อนรับด้วยความยินดี ควรให้ความสนิทสนมกับเพื่อนของบุตร เพื่อช่วยให้บิดามารดารู้จักและคุ้นเคยกับเพื่อนของบุตรมากขึ้น ถ้าเพื่อนที่บิดามารดารู้จักดีก็ควรอนุญาตให้บุตรไปบ้านเพื่อนได้บ้าง การติดต่อสมาคมไปมาหาสู่ก็จะอยู่ในความดูแลของบิดามารดา ความสัมพันธ์ของบิดามารดา บุตร และเพื่อนก็จะดำเนินไปด้วยดี ช่วยป้องกันไม่ให้บุตรไปคบเพื่อนที่ติดยาเสพติด ซึ่งอาจชักชวนให้ทดลองเสพยาเสพติดได้
2. บิดามารดาควรสร้างบรรยากาศในครอบครัว เพื่อส่งเสริมให้สัมพันธ์ภาพในครอบครัวแน่นแฟ้นมากขึ้น โดยการจัดกิจกรรมร่วมที่ทุกคนในครอบครัวปฏิบัติร่วมกันได้ เช่น การหาเวลาอยู่ด้วยกัน ไปเที่ยวนอกบ้านด้วยกัน การรับประทานอาหาร และแสดงความรักต่อบุตรเป็นบางโอกาสตามความเหมาะสม
3. เมื่อบุตรกระทำผิดควรหลีกเลี่ยงการตำหนิ หรือลงโทษอย่างรุนแรง ควรลงโทษตามความเหมาะสมและชี้แจงเหตุผลในการลงโทษให้บุตรทราบทุกครั้ง เมื่อบุตรประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี ควรกล่าวคำยกย่อง ชมเชย หรือให้รางวัล เพื่อเสริมแรงให้เขาประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีมากขึ้น และไม่ควรเปรียบเทียบพฤติกรรมของบุตรกับบุตรเพื่อนบ้านหรือในหมู่พี่น้องด้วยตนเอง เพราะอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้ง ส่งผลให้สัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดาและบุตรห่างเหินยิ่งขึ้น
4. บิดามารดาควรส่งเสริมให้บุตรรู้จักคุณค่าของเงิน โดยการสนับสนุนให้บุตรหารายได้ด้วยตนเอง ใ้รับผิดชอบในการใช้จ่ายของตนเอง และให้เขามีส่วนรับรู้ค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว
5. บิดามารดาไม่ควรให้บุตรอยู่บ้านเฉยๆ โดยไม่มีหน้าที่รับผิดชอบใดๆ ควรมอบหมายให้บุตรมีหน้าที่รับผิดชอบงานในบ้านตามความถนัดและสนใจ หรือแนะนำให้บุตรทำงานอดิเรก เล่นกีฬา ดนตรียามว่าง เพื่อไม่ให้บุตรมีเวลาว่างมากเกินไปและช่วยให้เขารู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
6. บิดามารดาควรสอนและให้คำแนะนำในเรื่องเพศแก่บุตร เพื่อป้องกันมิให้บุตรไปแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งอาจจะได้ความรู้มาอย่างผิดๆ

7. ควรให้ความรู้แก่บิดามารดาเกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติด ธรรมชาติของวัยรุ่น การเป็นแบบอย่างที่ดี และวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตร

8. จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแก่บิดามารดา บริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องการอบรมเลี้ยงดู พัฒนาการของวัยรุ่น และในการแก้ปัญหากรณีเมื่อบุตรติดยาเสพติด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติของครอบครัวระหว่างบิดามารดากับบุตรวัยรุ่นที่เสพติดยาบ้า

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติของครอบครัวระหว่างบุตรวัยรุ่นที่เสพและไม่เสพยาเสพติด